בס״ד

״זאת חקת התורה״

ג. אוה״ח (שם)

זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה. צָרִיךְ לָדַעַת לָמָּה כִּנָּה לְמִצְוָה זוֹ שֵׁם כְּלָלוּת הַתּוֹרָה, שֶׁהָיָה לוֹ לוֹמַר זֹאת חֻקָּה וְגוֹ' אוֹ זֹאת חֻקַּת הַטֻּמְאָה אוֹ חֻקַּת הַטָּהֳרָה כְּדֶרֶךְ אוֹמְרוֹ (שְׁמוֹת י"ב) זֹאת חֻקַּת הַפָּסַח, וְאֵין לוֹמַר שֶׁנִּתְכַּוֵּן לְהַצְרִיךְ טָהֳרַת אֵפֶר פָּרָה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, כִּי לֹא כֵן מָצִינוּ לְרַזַ"ל שֶׁאָמְרוּ (בְּרָכוֹת כ"ב.) שֶׁאַדְּרַבָּא אֵין דִּבְרֵי תוֹרָה מְקַבְּלִין טֻמְאָה, וּלְכָל סְבָרוֹת רַזַ"ל (שָׁם) אֲפִלּוּ לְהַמַּחְמִירִים בְּבַעֲלֵי קְרָיִין מִטַּעַם שֶׁצָּרִיךְ בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה וְכוּ' מוֹדִים בִּטְמֵאֵי מֵת שֶׁמֻּתָּרִין בְּעֵסֶק הַתּוֹרָה:

וְיִתְבָּאֵר הָעִנְיָן עַל פִּי מַה שֶּׁאָמְרוּ בְּפֶרֶק בַּתְרָא דְּנָזִיר (ס"א:) וּפָסַק רַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק א' מֵהִלְכוֹת טֻמְאַת מֵת שֶׁאֵין הַכּוּתִי נַעֲשֶׂה טְמֵא מֵת, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ שֶׁאִם נָגַע בְּמֵת אוֹ נְשָׂאוֹ אוֹ הֶאֱהִיל עָלָיו הֲרֵי הוּא כְּמוֹ שֶׁלֹּא נָגַע הָא לְמָה זֶה דּוֹמֶה לִבְהֵמָה שֶׁנָּגְעָה וְכוּ' עַד כָּאן. וְהִנֵּה הַהֶבְדֵּל שֶׁבּוֹ הוּרְמוּ עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִשְּׁאָר הַגּוֹיִם הוּא בְּאֶמְצָעוּת קַבָּלַת הַתּוֹרָה שֶׁזּוּלַת זֶה הִנֵּה כְּכָל הַגּוֹיִם בֵּית יִשְׂרָאֵל, וּמֵעַתָּה טַעֲמֵנוּ צוּף דְּבַשׁ אִמְרֵי אֵל בְּמָה שֶׁאָמַר זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה פֵּרוּשׁ חֻקָּה זוֹ שֶׁל הַטֻּמְאָה וּתְנָאֵי טָהֳרָתָהּ תְּסוֹבֵב מֵהַתּוֹרָה, כִּי עַל יְדֵי שֶׁקִּבְּלוּ הַתּוֹרָה נַעֲשׂוּ עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דָּבָר שֶׁהָרוּחָנִים הַשְּׁפָלִים תְּאֵבִים לְהִדָּבֵק בָּהֶם לִהְיוֹתָם חֲטִיבָה שֶׁל קְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה בְּחַיֵּיהֶם גַּם בְּמוֹתָם, בְּחַיֵּיהֶם שֶׁבְּנוֹגֵעַ בְּמֵת אוֹ יַאֲהִילוּ עָלָיו וְכַדּוֹמֶה תִּדְבַּק בָּהֶם הַטֻּמְאָה שֶׁבַּמֵּת וְלֹא תַחְפֹּץ לְהִפָּרֵד אִם לֹא בְּכֹחַ גָּדוֹל אֲשֶׁר חָקַק ה' בַּמִּצְוָה הָאֲמוּרָה בְּעִנְיָן שֶׁל פָּרָה אֲדֻמָּה, וּבְמוֹתָם גַּם כֵּן תִּתְרַבֶּה הַטֻּמְאָה כְּאוֹמְרָם ז"ל (ב"מ קי"ד:) בַּפָּסוּק אָדָם כִּי יָמוּת וְגוֹ' יִשְׂרָאֵל מְטַמְּאִים בָּאֹהֶל וְאֵין אֻמּוֹת מְטַמְּאִין בָּאֹהֶל:

וּכְבָר הִמְשַׁלְתִּי בְּמָקוֹם אַחֵר עִנְיָן זֶה לְב' כֵּלִים שֶׁהָיוּ אֵצֶל בַּעַל הַבַּיִת אַחַת מְלֵאָה דְּבַשׁ וְאַחַת מְלֵאָה זֶבֶל וּפִנָּה אוֹתָם וְהוֹצִיאָם לַחוּץ מֵהַחֶדֶר אוֹתָהּ שֶׁהָיְתָה מְלֵאָה דְּבַשׁ מִתְקַבְּצִים לָהּ כָּל הַזְּבוּבִים וְהָרְמָשִׂים וְאוֹתָהּ שֶׁהָיְתָה מְלֵאָה זֶבֶל הֲגַם שֶׁיִּכָּנְסוּ לָהּ קְצָת מֵהָרְמָשִׂים לֹא יִשְׁוֶה לְשֶׁל דְּבַשׁ, כְּמוֹ כֵן אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁמֵּת לִהְיוֹתוֹ מָלֵא קְדֻשָּׁה הַמְּתוּקָה וְהָעֲרֵבָה, בְּצֵאת הַנֶּפֶשׁ וְנִתְרוֹקֵן הַגּוּף יִתְקַבְּצוּ הַקְּלִפּוֹת לְאֵין קֵץ שֶׁהֵם כֹּחוֹת הַטֻּמְאָה הַתְּאֵבִים תָּמִיד לְהִדָּבֵק בַּקְּדֻשָּׁה לֵהָנוֹת מֵהֶעָרֵב, וְלָזֶה יְטַמֵּא בְּאֹהֶל וַאֲפִלּוּ אֶלֶף בָּתִּים מְקוֹרִים וְאַחַת פְּתוּחָה לַחֲבֶרְתָּהּ הַטֻּמְאָה תְּמַלֵּא כָּל הֶחָלָל הַמְקוֹרֶה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אֲשֶׁר לֹא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹתוֹ מְשֻׁלָּל מֵהַקְּדֻשָּׁה אֵין כָּל כָּךְ הִתְקַבְּצוּת הַטֻּמְאָה אֶלָּא חֵלֶק הַמֵּמִית הַנִּדְבָּק בַּגּוּף, וַאֲשֶׁר יְסוֹבֵב הַכֹּל הוּא הַתּוֹרָה:

ל׳ אוה״ח בראשית ג׳

דָּבָר יָדוּעַ הוּא כִּי כָּל רוּחָנִיּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם מִתְחַלֵּק לְג' בְּחִינוֹת, אֶחָד קְדֻשָּׁה, וְאֶחָד חוֹל, וְאֶחָד חֵלֶק רַע, וְכָל אַחַת מֵהַשְּׁלֹשָׁה תּוֹצִיא עֲנָפֶיהָ וְתִתְאַוֶּה לִבְחִינָתָהּ. חֵלֶק הַקְּדֻשָּׁה יַפְרִיחַ עַנְפֵי הַטּוֹב וְהָאֹשֶׁר הַנִּצְחִי וְתִתְאַוֶּה לְמֻשְׂכָּלוֹת, חֵלֶק הַחֹל יִתְאַוֶּה לֶאֱכֹל הֶעָרֵב לַפֶּה וְהַנֶּחְמָד לָעַיִן וְיִבְנֶה בָּתֵּי אֲבָנִים וְעָפָר וִיכוֹנֵן מַלְבּוּשִׁים וַהֲכָנוֹת נִדְמִים, חֵלֶק הָרַע יִתְאַוֶּה לְכָל תּוֹעֵב וְיַעֲשֶׂה כָּל אֲשֶׁר שָׂנֵא ה' וְיִבְחַר לִגְזֹל וּלְרַמּוֹת וּלְשַׁקֵּר וְלֶאֱכֹל חֵלֶק הַטָּמֵא נְבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת שְׁקָצִים וְכוּ' וְיֶעֱרַב לְנַפְשׁוֹ לְחַבֵּק בְּשַׂר טָמֵא נִדָּה גּוֹיָה אֵשֶׁת אִישׁ וְזָכָר הַמְרֻחָקִים מִבְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה, וּמִג' אֵלֶּה יֶשְׁנוֹ כָּל הֹוֶה וְכָל נִמְצָא בֵּין מֵחֶלְקֵי הַטּוֹב וְהַטָּהֳרָה בֵּין בְּחֶלְקֵי הַמְּמֻצָּע וְהוּא שֶׁאָנוּ קוֹרְאִים חֹל בֵּין בְּחֶלְקֵי הָרַע וְהַטֻּמְאָה, וְצִוָּה ה' לְעַם יִשְׂרָאֵל כִּי לְצַד שֶׁהֵם בְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה לְבַל יִטְעֲמוּ מֵחֵלֶק הָרַע לֹא בְּמַאֲכָל וְלֹא בְּמִשְׁתֶּה וְלֹא בְּדִבּוּר וְלֹא בְּמַחֲשָׁבָה וְלֹא כִּרְאִיָּה וְלֹא בִּשְׁמִיעָה וְלֹא בְּרֵיחַ. מַאֲכָל לְבַל יֹאכַל בַּעֲלֵי חַיִּים טְמֵאִים וּטְרֵפוֹת וּנְבֵלוֹת וּשְׁקָצִים וְכוּ' וְלֹא יִשְׁתֶּה יֵין נֶסֶךְ וְיֵין עָרְלָה וְכַדּוֹמֶה. דִּבּוּר שֶׁלֹּא יְדַבֵּר שֶׁקֶר וּרְכִילוּת וְנִבְלוּת הַפֶּה וְלָשׁוֹן הָרַע וְכַדּוֹמֶה. מַחֲשָׁבָה לְבַל יַחְשֹׁב בְּעֲ"ז וְלֹא בִּזְנוּת וְלֹא יִתְגָּאֶה בְּדַעְתּוֹ וְלֹא יַחֲרֹשׁ אָוֶן. רְאִיָּה לְבַל יַבִּיט בְּיֹפִי אִשָּׁה הָאֲסוּרָה כְּאוֹמְרוֹ אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִם וְגוֹ' (זֹהַר קְדוֹשִׁים פ"ג:) וְלֹא יַבִּיט בִּדְבָרִים הָאֲסוּרִים לִרְאוֹת. שְׁמִיעָה שֶׁלֹּא יִשְׁמַע דְּבָרִים הַמְשֻׁקָּצִים וְלֹא קוֹל אִשָּׁה הָאֲסוּרָה וְכַדּוֹמֶה. רֵיחַ שֶׁלֹּא יָרִיחַ רֵיחַ דְּבָרִים הָאֲסוּרִים, וּכְנֶגֶד כָּל בְּחִינָה וּבְחִינָה יֵשׁ חֵלֶק הַחֹל וְחֵלֶק הַקְּדֻשָּׁה, וְגָזַר ה' שֶׁיִּהְיֶה חֵלֶק הַקְּדֻשָּׁה מִצְוָה לַעֲשׂוֹת כֵּן וְחֵלֶק הַחֹל רְשׁוּת וּבְעֵת אֲשֶׁר יִדְבַּק הָאָדָם בִּבְחִינָה אַחַת מֵהֶם כְּמוֹ כֵן תִּדְבַּק נַפְשׁוֹ בַּשֹּׁרֶשׁ הַהוּא אִם לְטוֹב אִם לְהֶפְכּוֹ, וּמֵעַתָּה הֲגַם שֶׁתִּהְיֶה נֶפֶשׁ הָאָדָם טְהוֹרָה זַכָּה וּבָרָה בְּאֶמְצָעוּת אֲשֶׁר יַכְנִיס לִפְנִימִיּוּתוֹ מֵחֵלֶק הָרַע תִּהְיֶה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מְעֹרֶבֶת מִב' בְּחִינוֹת טוֹב וָרָע וְזֶה יְסוֹבֵב לַנֶּפֶשׁ הַהִיא טְעִימַת הַמַּר לְהִתְיַסֵּר אוֹ גוּף וְנֶפֶשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה אוֹ נֶפֶשׁ לְבַד לְאַחַר מוֹתוֹ, וְהוּא סוֹד הַכְּבִיסָה שֶׁאָמְרוּ בְּשִׁלְהֵי שַׁבָּת (קנ"ב:) יִנָּתְנוּ לַכּוֹבֵס. וְיֵשׁ לְךָ לָדַעַת כִּי כְּפִי בְּחִינַת הָרָעָה שֶׁנִּדְבְּקָה בַּנֶּפֶשׁ מֵהָרַע כְּמוֹ כֵן תִּתְאַוֶּה נַפְשׁוֹ, כְּמוֹ שֶׁתֹּאמַר אִם נַפְשׁוֹ נִתְלְאָה מִטֻּמְאַת הַנִּאוּף תִּתְאַוֶּה נַפְשׁוֹ לִבְחִינָה זוֹ כְּפִי מַה שֶּׁהִקְדַּמְנוּ כִּי כָּל בְּחִינָה תִּתְאַוֶּה לְכַיּוֹצֵא בָּהּ וְכִי יַרְבֶּה הָאָדָם לְהַלְעִיט נַפְשׁוֹ מֵחֶלְקֵי הָרַע תִּגְדַּל בָּהּ חֵשֶׁק הָרַע וְיִבָּדֵל וְיִתְרַחֵק מִבְּחִינַת הַטּוֹב, תְּקַח כְּלָל זֶה בְּיָדְךָ כִּי אֵין לְךָ דָּבָר מַעֲשֶׂה בָּעוֹלָם וְלֹא נִדְנוּד דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ יְסוֹד בָּרוּחָנִיּוֹת,

1. אוה״ח במדבר י״ט

וּבְדֶרֶךְ רֶמֶז יִרְצֶה בְּאוֹמְרוֹ חֻקַּת הַתּוֹרָה שֶׁאִם יְקַיְּמוּ מִצְוָה זוֹ הֲגַם הֱיוֹתָהּ חֻקָּה בְּלֹא טַעַם מַעֲלֶה עֲלֵיהֶם הַכָּתוּב כְּאִלּוּ קִיְּמוּ הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ה' לֵאמֹר, כִּי קִיּוּם הַמִּצְוָה בְּלֹא טַעַם יַגִּיד הַצְדָּקַת הָאֱמוּנָה וְהַסְכָּמַת הַנֶּפֶשׁ לְקַיֵּם כָּל מִצְוֹת הַבּוֹרֵא וְזֶה לְךָ הָאוֹת, וְאוּלַי כִּי לְטַעַם זֶה רָצָה ה' שֶׁתִּתְמַסֵּר לָהֶם הַמִּצְוָה בְּדֶרֶךְ חֻקָּה:

2. אוה״ח ויקרא כ׳

וְנִכְרְתָה וְגוֹ'. יֵשׁ לָתֵת טַעַם לָמָּה יִהְיֶה חָמוּר עֹנֶשׁ כֹּהֵן אוֹכֵל קָדָשִׁים חוּץ לִזְמַנָּם חִיּוּב כָּרֵת יוֹתֵר מֵאוֹכֵל נְבֵלָה וּטְרֵפָה וּשְׁקָצִים. דַּע כִּי מִן הַטַּעַם עַצְמוֹ שֶׁאָמְרוּ (ב"מ קי"ד:) יִשְׂרָאֵל מְטַמֵּא בְּאֹהֶל וְאֵין עַכּוּ"ם מְטַמְּאִין בְּאֹהֶל לְצַד שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם בְּחִינַת הַקְּדֻשָּׁה וְלָזֶה כְּשֶׁמִּסְתַּלֶּקֶת מִמֶּנּוּ הַקְּדֻשָּׁה כָּל הַקְּלִפּוֹת מִתְקַבְּצִים יַחַד וּבָאִים עָלָיו. וְהוּא הַטַּעַם עַצְמוֹ בְּמַה שֶּׁלְּפָנֵינוּ, כִּי לְצַד שֶׁהַקֳּדָשִׁים יֶשְׁנָם בְּמַעֲלָה שֶׁאֵין לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ, כְּשֶׁעָבַר זְמַן אֲשֶׁר צִוָּה ה' בּוֹ מִסְתַּלֶּקֶת הַקְּדֻשָּׁה וְשׁוֹרָה עָלָיו טֻמְאָה גְּדוֹלָה אֲשֶׁר כּוֹרֶתֶת נֶפֶשׁ אוֹכַלְתָּהּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּטֻמְאַת אֲכִילַת שְׁאָר אִסּוּרִים כִּנְבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת שְׁקָצִים וְכוּ' שֶׁאֵין כֹּחַ בַּטֻּמְאָה הַהִיא לְהַכְרִית הַנֶּפֶשׁ, וּמִתְטַהֶרֶת בְּמַלְקוֹת. וְאוֹמְרוֹ כִּי אֶת קֹדֶשׁ ה' חִלֵּל שֶׁנִּרְאֶה שֶׁיַּקְפִּיד עַל בְּשַׂר הַקֹּדֶשׁ וְלִדְבָרֵינוּ יַקְפִּיד עַל נֶפֶשׁ הָאוֹכֶלֶת דְּבַר טֻמְאָה,

8. הראי״ה אורות התורה א׳ ב׳

תורה שבע"פ מונחת בעצם אופיה של האומה, שמצאה את ברכתה ע"י הגילוי השמימי של תורה שבכתב. בהתגלותה נמוכה היא תורה שבע"פ מתורה שבכתב. כי הרי הגורם הראשי למצא את נתיבתה היא התורה שבכתב. היחש העליון של האומה עם האלהות העליונה, עם המגמה של המגמות, עם הנצח וההוד שבעולמים ומלמעלה של כל כללותם. אבל בצורה הפנימית הלא התורה ניתנה לישראל בשביל סגולתם הפנימית העליונה, הרי גרמה סגולה אלהית גנוזה זו להופעת תורה מן השמים עליהם, ונמצאת עליונה תורה שבע"פ בשרשה משורש תורה שבכתב, "חביבין דברי סופרים יותר מדברי תורה".

7. הראי״ה [illegible]

והנה כמו שבכל סדרי מערכות הבריאה דצח"מ, כל המעולה מחבירו יש לו ג"כ היתרון של חבירו, דהיינו הצומח יש לו ג"כ חלקי היסודות שבדומם, והחי כח הצומח שבצמח, והמדבר כח החיים שבחי. כן בהרמת קרנם של ישראל, ע"ג המעלה האנושיה שבכלל האדם, צריך שיהיה ודאי קנוי לישראל הצד המעולה שיש בקנין האנושי מצד אנושיותו. ולימוד שני

הוא כשם שאע"פ שכל מדריגה נזקקת לאותם החלקים שישנם במדריגה שתחתיה, מ"מ היא אינה לוקחת את החלקים ההם ע"פ אותה התכונה שהם נמצאים בה במדריגה הירודה, כ"א היא מסגלתם לפי ערכה, מתחילת הוייתם. הצומח לא יקח בקרבו את הדומם בתכונת דומם ואח"כ ישרה עליו כח הצמיחה. כ"א מתחילת התהוותו יתהוה ע"פ הצביון הנצרך למעלת הצמיחה. וכן החי יקח את ענין הצמיחה ע"פ התכונה של כח החיים. וכן צריך המדבר, שבזה כבר יד הבחירה שולטת, שיהיו ג"כ כל הצדדים שבו מצד שהוא חי, נעשים אצלו ע"פ התכליה של כח הדיבור השכלי, דהיינו היושר והצדק, וממילא שחלק האנושי שבישראל, צריך שיהיה נמשך דוקא ממקור ישראל, לא משדה אחר.

3. אוה״ח ויקרא י״א ל׳

לָכֶם הוּא שֶׁהֵם טְמֵאִים אֲבָל לֹא לַגּוֹיִם, שֶׁאֵין הַגּוֹיִם מְקַבְּלִים טֻמְאָה כִּבְהֵמוֹת. וְיֵשׁ לַחְקֹר זֹאת אֵיךְ לֹא מָנָה הַכָּתוּב הַנָּחָשׁ שֶׁהוּא אַב הַטֻּמְאָה לְכָל טֻמְאַת הַשְּׁרָצִים וְדוֹמֵיהֶם וְאוּלַי שֶׁטֻּמְאַת הַנָּחָשׁ הוּא בְּנַפְשׁוֹ וְלֹא בְּגוּפוֹ וּבְמוֹתוֹ יִשָּׁאֵר הַגּוּף רֵיקָם מִכֹּל כַּעֲפַר הָאָרֶץ כִּי אֵין טֻמְאָה דְּבֵקָה בְּגוּפוֹ לְצַד שֶׁאֵין בּוֹ וְלֹא כְלוּם וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה תִּמְצָא שֶׁאָמְרוּ ז"ל (ב"מ קי"ד:) גּוֹיִם אֵין מְטַמְּאִים בְּאֹהֶל, וְיִשְׂרָאֵל מְטַמְּאִים בָּאֹהֶל וְהוּא מֵהַטַּעַם עַצְמוֹ, וְטֻמְאַת הַשְּׁרָצִים בְּגוּפָם יוֹתֵר מִבְּנַפְשָׁם, וְלָזֶה יְטַמְּאוּ בְּמוֹתָם וְלֹא בְּחַיֵּיהֶם, הָא לָמַדְתָּ כִּי הַנָּחָשׁ טֻמְאָתוֹ יוֹתֵר מִטֻּמְאַת הַשְּׁרָצִים:

6. נצי״ב / ויקרא י״א

דמי שמטמא נפשו במאכלות אסורות מכח התורה יבא לסכן נפשו כ"כ עד שיאכל גם דברים המתועבים לנפש נקיה בדעת אדם וכמו כל חומר וצורה שכל שצורתו גבוה ממה שלמטה ממנו · הרי חומרו הלא ממנו וכשנפסד צורתו גם החומר הולך נפסד יותר מחומר הפחות · כך הוא בעניני הנפש · נפש ודעת האדם גבוה מנפש הבהמה וכאשר משחית נפשו מדעת האדם הרי נעשה גרוע מבהמה ומזיק ביותר · כמו שכתוב בספר בראשית ו' ג' ה' ע"ש · וכמו כן נפש הישראלי גבוה על פי דעת תורה שעליו וכשמשחית דעת תורה ממנו נעשה גרוע מנפש האדם שאין עליו דעת תורה ולא יפלא ממש לאכול גם דברים המתועבים וכל השרץ הרומש על הארץ·

5. אורות [illegible] ח״ג

כל מה שמקיף את המציאות בכל הדרגותיה, בהשפעה רוחנית, מוסרית וקדושה, צריך לטהרה יותר גדולה. המקדש וקדשיו כוללים את רוממות אצילות השכלה, ואת תחתית טהרת הדם, הבשר, הדמיון והרגש. ובשביל אלה השלבים התחתיים, המקושרים לכללות הכל באיגוד חי, נדרשת היא הטהרה המדויקת. ההשפעה העליונה לבדה, המכוונת אל הדעת, וממלאה בזה את תפקידה בתקוה שממעין הרוחני יטהר הכל, היא אינה צריכה כל כך לפרטי טהרה מעשית. הלא כה דברי כאש נאם ד', מה אש אינו מקבל טומאה, אף דברי תורה אינם מקבלים טומאה. החסידות האחרונה פנתה אל הרגש והדמיון יותר מאל השכל והמעשה, ובשביל כך העירה הרבה את תביעת הטהרה. לכתחילה, בימי עזרא, היתה המגמה לקשר את ישראל אל הקודש והמקדש גם בצד התחתיתי, שהוא אחד מדרכי החינוך הכלליים של האומה, והובלטה הטהרה. הגלות דלדלה את הכחות הרגשיים והציוריים, יחד עם גבורת החיים והמנוחה האסתתית, ונשארה השפעת השכל בדליגתה הרוחנית מצורפת אל המעשה. ונשאר בשביל כך פנוי המקום של השלבים הרוחניים הממוצעים, הרגש והנטיה הבשרית, ואין לנו שיור רק התורה הזאת. יצאה הדייקנות של הטהרה מכלל החובה, ונשארה קשורה בצפייה אידיאלית, במושג של קדושה וחסידות ליחידים. עד שבאה החסידות האחרונה וחפצה לשתלה בהמון. כמובן יש כאן גרעין בריא, שצריך הגבלה ופיתוח. ביחוד ראוי הוא להתגדל ביחד עם תחיית האומה בארץ ישראל, בחיבור ההגדלה של השיקוע ברוחניות, מצמאון בריא, ומדעה קבועה ומסויימת, להברות את כל האומה ואת שורש נשמתה, בכל תכונת החיים שלה, שהטהרה הבשרית היא אחת מגבורותיה. כי תצא מחנה על אויביך ונשמרת מכל דבר רע, כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה, ויצא אל מחוץ למחנה לא יבוא אל תוך המחנה, והיה לפנות ערב ירחץ במים, וכבוא השמש יבוא אל תוך המחנה. ועל כולם אמור, כי ד' אלהיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת אויביך לפניך, והיה מחניך קדוש, ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך. ובכל מקום שהגבורה העממית הישראלית מתגברת, מיד מוכרחות לבוא תגבורת הטהרה הבשרית והרגשית עם כל תכונתה להזדווג עמה, וכל אלה הנם מכינים בסיס למעמד חי, אורגני, הכולל את התחיה כולה, מראשית ההפשטה העליונה, עד אחרית עליזות החיים ורעם גבורתם. ונתתי צבי בארץ חיים.

9. הראי״ה שק״ש ח״א

תלמידי חכמים מארין דרזין, הקב"ה נותן להם כח גדול בנפש הבהמית שלהם, כדי שיצטרכו דוקא אותה האש העליונה של רזי תורה כדי לזככה, וממילא כחה אחר הזיכוך הוא חוק הרבה יותר, כמו שבעולם בכלל ישנן בהמות תוקות הרבה מהאדם. ומזה בא ההכרח לתלמידי חכמים שאור ד' הרזי קרוב ללבבם, שלא יעזבו את דרכם להסתפק בפשטין דאורייתא, כי להם עומד הדבר בסכנה נפשית, שלא תזוכך נפשם הבהמית על ידי אותו האור הפושר לעומת עזותה של נפש הבהמית אשר להם.

10. [illegible]

האומה הישראלית שנטעה יוצר כל להיות לאור עולם, "עם זו יצרתי לי"[2], הוכנה בכחות אדירים, כפי גודל הנפש ותעודתה כן צריכים להיות כחותיה. גם הכחות הקשים שבנפש, הקנאה, הכעס, ומכ"ש הגבורה והגאוה, הם הוכנו לפעול גדולות בנפש גדולה. אמנם לפי מדת גדולת הכחות והנפשיים צריכה מרות השכל להיות עוד עודפת וגדולה עליהם, למען יעצר כח להנהיג הכחות החזקים כל אחד על מכונו. והנה לפי מדת ההכנה השכלית שהוכנה באומה הישראלית בעצם נפשותיהם, לולא הכחות החזקים והקשים ששם היוצר ב"ה בטבעם, היו מתמוטטים וכלים מתגרת יד השכל המכניע ומחליש את הכחות הטבעיים ברב עוז. ע"כ לעומת כח השכל האדיר שהי' צריך בהכרח לנטע בנפש אומה זו, שהיתה מוכנת להשכיל את היסוד השכלי הטהור של אחדות השם ית' והדברים הצחים הנתלים ביסוד הנשגב הזה, היה צריך ג"כ לעומת זה לנטע בהם כחות אדירים וחזקים, שביציאתם לפעול בלא שלטון השכל האדיר הם עלולים להשחתות גדולות ועצומות, ישראל עזין הם[3], אמנם להם נתנה תורה, בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין[4]

ערוץ מאיר - הערוץ שלי ליהדות www.machonmeir.org.il